

Doorontwikkeling Wind op Land

INHOUD

Inleiding

Terugblik provinciaal beleid en regelgeving

Huidige bestuurlijke provinciale visie Wind op land

Provinciale regels omgevingsverordening NH2020 en NH2022

Provinciale beschermingsregimes

Milieugevolgen doorontwikkeling

Ruimtelijke handreiking wind op land

INLEIDING

Nederland staat voor een grote opgave om haar huidige energievoorziening in de komende decennia anders in te richten. We gaan van een centraal gestuurd energiesysteem, vrijwel niet zichtbaar en veelal gebaseerd op fossiele brandstoffen (kolen en aardgas), naar een decentraal systeem van duurzaam opgewekte energie. Onze huizen, bedrijven en lokale energie-initiatieven worden in de nabije toekomst energieleveranciers door zelf lokaal duurzame energie op te wekken uit hernieuwbare bronnen zoals bijvoorbeeld zonne-energie en windenergie. De stroom en warmte die we gebruiken krijgen in deze energietransitie een meer zichtbare plek in onze leefomgeving. Dit alles is nodig om ook in Noord-Holland samen bij te dragen aan de landelijke doelstelling uit het klimaatakkoord om de CO₂-uitstoot te verminderen.

In dit document wordt ingegaan op hoe de provincie Noord-Holland aankijkt tegen de doorontwikkeling van Wind op Land in de eigen provincie. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat in het Klimaatakkoord is afgesproken dat in Nederland Regionale Energiestrategieën (RES) moeten worden gemaakt, waarin wordt gezocht naar locaties waar duurzame energie kan worden opgewekt door middel van zonnepanelen of windmolens. Die hernieuwbare energie moet optellen tot 35 TWh gerealiseerd vermogen in 2030. Dit moet er aan bijdragen dat de CO₂-uitstoot in 2030 49 procent gedaald is. De provincie Noord-Holland heeft 2 RES-regio's: regio Noord-Holland Noord en regio Noord-Holland Zuid. In de 2 RES' en 1.0 hebben de regio's een ambitie van in totaal 6,3 TWh voor de mogelijke opwek tot 2030 gegeven. In de RES staan zoekgebieden voor opwek van zonne- en windenergie. De RES 1.0 is het resultaat van vele onderzoeken en een bottom up proces. Hieronder waren veel bewoners en vertegenwoordigers aanwezig van onder meer netbeheerders, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De provincie brengt als een van de RES-partners haar kennis en belangen in naast gemeenten en waterschappen. Het NH Perspectief op de RES (2020) en de Omgevingsvisie NH2050(...) zijn hierbij de leidraad geweest.

Nu de RES' en 1.0 NHN en NHZ in juli 2021 zijn vastgesteld, dienen zij te landen in het provinciaal ruimtelijk beleid en de omgevingsverordening. Conform het Coalitie- akkoord 2019-2023 maakt de provincie de uit de RES' en voortvloeiende afspraken, net als de gemeenten en waterschappen, mogelijk in haar beleid en regelgeving.

Gekozen is om de RES' en leidend te laten zijn voor wind op land. Dit heeft als gevolg dat het huidige beleidskader wind op land uit 2014 en de daaruit voortvloeiende regelgeving dient te worden aangepast. En het huidige beleidskader wind op land komt te vervallen.

In dit document beschrijven wij bovengenoemde aanpassing als de doorontwikkeling van Wind op Land in de provincie Noord-Holland.

TERUGBLIK PROVINCIAAL BELEID EN REGELGEVING

De afgelopen periode (2011-2021) heeft de provincie Noord-Holland een restrictief beleid voor windenergie op land gevoerd, waarmee overigens werd voldaan aan de landelijk afgesproken opgave. De provincie Noord-Holland heeft in 2013 met het Rijk afgesproken dat zij in 2020 685,5 MW windenergie ruimtelijk mogelijk gemaakt moet hebben. In 2014 heeft de provincie een herstructureringsbeleid opgesteld met als doel dat het aantal windturbines niet wordt uitgebreid, om zo de impact van de windturbines op de leefomgeving en het open landschap te beperken. Door in te zetten op de herstructurering van solitaire windturbines en verouderde lijnopstellingen kon het opgesteld vermogen in beperkte mate groeien.

Tevens werd Wind op Land buiten de Wieringermeer uitgebreid om de doelstelling te behalen. In 2014 is de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) en de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) gewijzigd vastgesteld, met daarin een nadere uitwerking en afbakening van gebieden waar windturbines gerealiseerd mogen worden. De PRS was er tevens op gericht de provinciale opgave voor wind op land te realiseren. In het coalitieakkoord 2015-2019 werd daarvoor het volgende afgesproken: dat er maximaal 685,5 megawatt in Noord-Holland aan wind op land zal worden opgewekt, dat de molens in lijnopstelling van tenminste 6 molens en minimaal 600 meter van bebouwing worden opgesteld, en dat voor iedere nieuwe molen die geplaatst wordt, er twee oude molens worden verwijderd.

HUIDIGE BESTUURLIJKE PROVINCIALE VISIE WIND OP LAND

In het coalitieakkoord 2019-2023, Duurzaam Doorpakken, staat het volgende over windenergie.

‘Om de energietransitie vorm te geven is ruimte nodig voor de plaatsing van windmolens. Het heeft onze voorkeur om zoveel mogelijk windmolens op zee te plaatsen. Echter, ook op het land zal de plaatsing van windmolens nodig zijn. Daarom wijzigen wij het beleidskader Wind op land. Wij zien veel maatschappelijke initiatieven die ruimte vragen voor windmolens en die op draagvlak kunnen rekenen. Samen met partners werken we aan Regionale Energiestrategieën. De resultaten daarvan verankeren we in ons ruimtelijk beleid’.

PROVINCIALE REGELS OMGEVINGSVERORDENING NH2020 EN NH2022

Conform het Coalitieakkoord 2019-2023 maakt de provincie de uit de RES' en voortvloeiende afspraken, net als de gemeenten en waterschappen, mogelijk in haar beleid en regelgeving.

Voor de provincie betekent dit dat de Omgevingsverordening NH2020 (onder de huidige wetgeving) en daarmee ook de NH2022 (onder de Omgevingswet) meer ruimte moeten gaan maken om de afspraken uit de RES' en gestand te doen. De RES' en worden hierbij als leidend gezien voor wind op land.

Dit heeft tot gevolg dat het windturbineverbod in Noord-Holland Noord, en het verbod behoudens omgevingsvergunning in Noord-Holland Zuid, alsook de bovenwettelijke regels voor windenergie zoals deze tot heden in de PRV(S) en vervolgens de huidige Omgevingsverordening 2020 stonden opgenomen komen te vervallen. Dit geldt uitsluitend voor de in de RES' en 1.0 NHN en NHZ opgenomen zoekgebieden wind en wind+zon. Hiervoor in de plaats komt een instructieregel voor de gehele provincie die inhoudt dat gemeenten in hun ruimtelijke plannen c.q. omgevingsplannen windturbines mogelijk kunnen maken uitsluitend voor zoekgebieden wind en wind+zon die in de RES' en 1.0 zijn vastgelegd, mits zorgvuldig ruimtelijk ingepast. Het betreft hier de kaartlaag uit de RES 1.0 inclusief moties en amendementen.

Zo krijgen gemeenten de mogelijkheden om te bepalen waar in de gemeente ruimte is voor windenergie en hoe zij deze ruimte willen invullen/benutten. Buiten de RES zoekgebieden wind en wind+zon zijn onder voorwaarden alleen kleine windturbines (tot 15 meter) op agrarische bouwpercelen toegestaan en mogen bestaande windparken worden vervangen/vernieuwd, mits uiteraard wordt voldaan aan ruimtelijke kwaliteitseisen en de eisen die gelden voor de provinciale beschermingsregimes.

PROVINCIALE BESCHERMINGSREGIMES

De provincie kent meerdere beschermingsregimes, te weten Natuurnetwerk Nederland (NNN), Bijzonder provinciaal landschap (BPL), Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (Nieuwe Hollandse Waterlinie; Werelderfgoed De Beemster en Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam) en Stiltegebieden.

De meest relevante voor de uitwerking van zoekgebieden zon en wind in de RES' en 1.0 zijn NNN, BPL en Unesco/Stelling van Amsterdam omdat meerdere zoekgebieden in de RES 1.0 (deels) gelegen zijn in of raken aan een van deze regimes. Daarom wordt hieronder nader uiteengezet hoe wordt aangekeken tegen windturbines in deze beschermingsregimes.

NNN

Uitgangspunt is dat de provincie geen activiteiten, dus ook geen windturbines, in een ruimtelijk plan c.q. omgevingsplan toestaat die kunnen leiden tot aantasting van het NNN, tenzij er sprake is van een activiteit die past binnen een in de omgevingsverordening geformuleerde afwijkingsmogelijkheid. De eerste afwijkingsmogelijkheid betreft een activiteit van groot openbaar belang. Klimaatverandering heeft effecten op de openbare veiligheid, volksgezondheid en flora en fauna. Het plaatsen van een windturbinepark kan dan in sommige gevallen ook gezien worden als groot openbaar belang. In de Toelichting op de partiële herziening van de OV NH 2020 wordt het groot openbaar belang bij NNN in relatie tot windturbines verder uitgewerkt, zodat duidelijker wordt wanneer hiervan sprake is.

De saldobenadering in NNN wordt in de partiële herziening van de OV NH 2020 vervangen door de meerwaardebepaling. Hiermee wordt bereikt dat de regels duidelijker zijn omschreven en kunnen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt in het NNN zolang er een behoorlijke aantoonbare meerwaarde plaatsvindt voor het natuurnetwerk (NNN). Net zoals bij de saldobenadering mag bij de meerwaardebepaling het NNN niet kleiner worden en mag de samenhang ervan niet verminderen.

BPL

Het BPL is een beschermingsregime bedoeld om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland te beschermen. Per gebied zijn kernkwaliteiten benoemd die het gebied zo bijzonder en waardevol maken. Dat kunnen bijzondere ecologische, landschappelijke, cultuurhistorische of aardkundige waarden zijn. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk in BPL, zolang ze de kernkwaliteiten niet aantasten. Denk aan fietspaden, energievoorzieningen, kleinschalige woningbouw (tot 11 woningen) of bouwwerken met een oppervlak van minder dan 500 m². Plannen voor ontwikkelingen die hier buiten vallen, tasten het bijzondere landschap aan. Uitvoering van die plannen kan alleen als het van groot openbaar belang is en als er kan worden aangetoond dat er geen andere mogelijkheden zijn. De schade aan het landschap moet dan worden gecompenseerd. In de Toelichting op de partiële herziening van de OV NH 2020 wordt het groot openbaar belang bij BPL in relatie tot windturbines verder uitgewerkt, zodat duidelijker wordt wanneer hiervan sprake is.

Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde

Het verbod op zon en wind in Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde is in de partiële herziening van de OV NH2020 komen te vervallen (behalve in De Beemster). In plaats daarvan is het Afwegingskader Energietransitie Hollandse Waterlinies opgenomen. Hierin is onderzocht waar/onder welke voorwaarden wind en/of zon eventueel mogelijk zijn. Dit Afwegingskader bevat een nadere uitwerking van de kernkwaliteiten voor deze werelderfgoederen specifiek voor wind en zon. Aan de hand van dit Afwegingskader kunnen gemeenten beoordelen of nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voor wind en zon passen binnen de kernkwaliteiten. Met de aanpassing van de OV NH 2020 op dit punt worden de mogelijkheden voor gemeenten om ruimtelijke ontwikkelingen ten behoeve van wind en zon in de Hollandse Waterlinie toe te staan verruimd.

MILIEUGEVOLGEN DOORONTWIKKELING

Voor het herstructureringsbeleid Wind op Land uit 2014 is destijds een planMER uitgevoerd. Op dit planMER is zomer 2021 een Addendum gemaakt. Dit addendum heeft tot doel de milieugevolgen van de doorontwikkeling Wind op Land en de hieruit voortvloeiende regels voor Wind op Land in de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 en 2022 (OVNH2020/2022) inzichtelijk te maken.

Het Addendum gaat over de in de RES 1.0 opgenomen zoekgebieden voor wind en wind + zon en laat de kans op hinder van windturbines door geluid, externe veiligheid en slagschaduw zien op basis van een dosis-effectrelatie. Ook blijkt uit het Addendum wat de invloed van windturbines kan zijn op andere milieuaspecten, zoals op flora en fauna, natuurgebieden, provinciale landschappen en ruimtelijke kwaliteit van het landschap.

Uit het Addendum is op te maken dat het nieuwe wind beleid (de RES 1.0 is leidend voor wind op land) en de daaruit voortvloeiende regelgeving in delen van de provincie en ook in samenhang ertoe kan leiden dat per saldo de gevolgen voor het milieu van Wind op Land toenemen in vergelijking met het vigerende beleid en ook, maar in mindere mate, met het beleid dat van kracht was tussen 2014 en 2020.

Zie met name paragraaf 4.3.2 *Effecten van het voorgenomen beleid* en 4.3.3 *Conclusies van het Addendum*.

Met de conclusies uit het Addendum is gezocht naar een balans tussen de nationale en provinciale belangen bij een duurzame energievoorziening en de belangen van de omgeving. Hiermee is naar ons oordeel met het nieuwe windbeleid en de instructieregel zoals opgenomen in de 1e partiële herziening van de OVNH2020 op een passende wijze invulling aan gegeven.

Wat de daadwerkelijke (on)mogelijkheden in de betreffende zoekgebieden zijn vraagt - bij de nadere uitwerking op projectniveau - om verder (MER)onderzoek waarbij gedetailleerder wordt ingegaan op alle milieugevolgen conform de methodiek zoals omschreven in de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State inzake windpark Delfszijl Zuid d.d. 30 juni 2021.

RUIMTELIJKE HANDREIKING WIND OP LAND

De Provincie Noord-Holland wil de (cultuur)landschappen optimaal gebruiken door hun kwaliteiten te koesteren en tegelijkertijd ook te benutten voor nieuwe ontwikkelingen zoals de energietransitie. Bij nieuwe plannen voor wind en zonneparken dienen ook de ontwikkelingsgeschiedenis, de ordeningsprincipes en kwaliteiten van het landschap en de inpassing in de ruimere omgeving betrokken te worden. Om gemeenten en initiatiefnemers hierbij te ondersteunen heeft de provincie de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (Leidraad L&C, 2018) opgesteld. Deze is echter voor het plaatsen van nieuwe kleine en grote windturbines ontoereikend gebleken. In 2014 is ten behoeve van de vorige Wind op landopgave de Uitwerking ruimtelijke uitgangspunten voor windturbines per herstructureringsgebied gemaakt. Dit document is inmiddels verouderd en zal worden ingetrokken. In plaats daarvan is de Ruimtelijke handreiking wind op land opgesteld als bijlage en toevoeging bij de Leidraad L&C. Deze handreiking gaat in op zowel kleine als grote turbines Deze handreiking biedt een aantal ontwikkelprincipes voor het plaatsen van windturbines, groot en klein, die gemeenten, initiatiefnemers en andere betrokkenen moeten betrekken bij het ontwikkelen van windturbines en / of -parken met zo veel mogelijk ruimtelijke kwaliteit. Voor zonneparken is een handreiking gedaan in de Kwaliteitsimpuls zon. Voor deze handreiking is waar mogelijk en nuttig in de huidige beleidscontext teruggegrepen op onderzoek en aanbevelingen uit het NH Perspectief op de RES (2020).

Doorontwikkeling Wind op Land

Colofon

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland

Fotografie

Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging

Xerox Mediaservices

Haarlem, september 2021